

Пісна О.М.

здобувач кафедри міжнародного менеджменту,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ СЕРЕДОВИЩА БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено аналізу ключових показників сучасного стану розвитку середовища бізнес-діяльності в Україні на основі дослідження динаміки її позицій в ключових глобальних рейтингах міжнародних організацій та узагальнення факторів, що визначають такі трансформації. Детально проаналізовано динаміку індикаторів розвитку основних складових бізнес-середовища України, визначено причини падіння позицій в рейтингах та окреслено необхідні заходи для поліпшення національного бізнес-клімату. Результати дозволяють спрогнозувати потенційні зміни для визначення стратегій розвитку компаній в глобальному середовищі бізнес-діяльності.

Ключові слова: глобальні трансформації середовища бізнес-діяльності, показники розвитку середовища бізнес-діяльності, рейтинги міжнародних організацій.

Постановка проблеми. Сучасні умови глобального розвитку не лише впливають, а й формують вектори розвитку національного бізнес-середовища кожної країни. Протягом останніх років політичні фактори визначали основні тренди розвитку економіки України, що, в свою чергу, вплинуло на ключові показники розвитку національного середовища бізнес-діяльності. Моніторинг таких показників, визначення основних факторів, що призвели до змін позицій України в глобальних рейтингах, а також аналіз сучасних трансформаційних процесів в національному бізнес-середовищі дозволять спрогнозувати потенційні зміни для визначення стратегій розвитку компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти формування та особливостей сучасного розвитку складових глобального бізнес-середовища та бізнес-середовища в Україні аналізуються в роботах таких учених, як: Г. Андрощук, А.С. Гальчинський, В.М. Гейсець, В.Г. Герасимчук, Д.Г. Лук'яненко, О.Д. Лук'яненко, М.І. Мельник, А.М. Поручник, В.Р. Сіденко, Я.М. Столярчук, А.С. Філіпенко та ряду інших. Проте метою даної статті є аналіз ключових показників сучасного стану розвитку середовища бізнес-діяльності в Україні на основі дослідження динаміки її позицій в ключових глобальних рейтингах міжнародних організацій та узагальнення факторів, що визначають такі трансформації, для прогнозування потенційних змін та розробки відповідних стратегій діяльності компаній в глобальному середовищі бізнес-діяльності.

Виклад основного матеріалу. Для визначення особливостей та стану розвитку ключових елементів бізнес-середовища фахівці використовують ряд глобальних рейтингів, які визначаються міжнародними організаціями, фондами, провідними університетами та компаніями. Для аналізу сучасного стану розвитку середовища бізнес-діяльності в Україні нами було

обрано та досліджено динаміку наступних показників та рейтингів (таблиця 1).

Індекс рівня глобалізації країн світу розраховується з 2002 року Швейцарським економічним інститутом (KOF Swiss Economic Institute) за участю Федерального Швейцарського технологічного інституту (Swiss Federal Institute of Technology). Це комбінований показник, який дозволяє оцінити масштаб інтеграції тієї чи іншої країни в глобальний простір і порівняти різні країни за його компонентами – економічними, соціальними та політичними. Україна в 2017 році змістилася на 45 позицію з 41 (з 207), що свідчить про погіршення показників залученості до глобальних процесів. На думку фахівців, в першу чергу, це пов'язано з повільністю трансформаційних процесів в політико-правовому середовищі, що негативно впливає як на економічну, так і на соціальну сфери [1].

В рейтингу за рівнем економічної свободи американського дослідницького центру «The Heritage Foundation» і газети «The Wall Street Journal» Україна посідає 150 місце з 180, піднявшись на 16 позицій порівняно з попереднім роком. Експерти The Heritage Foundation визначають економічну свободу як «відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу і споживання товарів і послуг, за винятком необхідного громадянам захисту і підтримки свободи як такої» [2].

Оскільки ступінь економічної свободи розраховується за середнім арифметичним десяти показників: свобода бізнесу, торгівлі, фінансового сектора, інвестицій, праці, монетарна та фіскальна свободи, гарантії прав власності, розмір бюрократичного апарату і ступінь захисту від корупції, то покращення середньосвітового значення Індексу було обумовлено, в основному, поліпшенням свободи торгівлі, грошово-кредитної свободи і зниженням корупційного навантаження [3].

Динаміка ключових показників та позицій України в глобальних рейтингах

№	Індекси/рейтинги	2010 рік (значення індексу/ позиція в рейтингу)	2015 рік (значення індексу/ позиція в рейтингу)	2016 рік (значення індексу/ позиція в рейтингу)	2017-2018 рік (значення індексу/ позиція в рейтингу)
1	Індекс рівня глобалізації країн світу (KOF Index of Globalization)	85,55 (41)	69,50 (42)	70,71 (41)	70,24 (45)
2	Індекс економічної свободи (Heritage Foundation)	46,4 (162)	46,85 (162)	48,1 (166)	51,9 (150)
3	Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index)	3,90 (89)	4,03 (79)	4,00 (85)	4,11 (81)
4	Рейтинг конкурентоспроможності (The IMD World Competitiveness Ranking)	57	60	59	60
5	Рейтинг найпривабливіших країн для ведення підприємницької діяльності (по версії журналу «Форбс»)*	98	61	74	80
6	Рейтинг легкості ведення бізнесу (сприятливості бізнес-середовища – Doing business)	145	83	80	76
7	Індекс залученості країни в міжнародну торгівлю (The Global Enabling Trade Index)	3,84 (81 з 121)	–	4,0 (95 з 136)	–
8	Індекс логістичної ефективності (The Logistics Performance Index (LPI))	2,57 (102)	–	2,74 (80)	–
9	Глобальний індекс інновацій (The Global Innovation Index)	3,06 (61)	36,45 (64)	35,72 (56)	37,62 (50)
10	Індекс сприйняття корупції (Transparency International)	134,00	130	131	130
11	Індекс людського розвитку (Human Development Index)	0,73 (67)	0,747 (81)	0,743 (84)	–
12	Міжнародний індекс захисту прав власності (The International Property Right Index)	4,10	3,9 (109)	–	3,424 (123)
13	Індекс екологічної ефективності (стійкості) (The Environmental Performance Index)	58,2 (87)	–	79,69 (44)	52,87 (109)
14	Рейтинг податкового навантаження (Total Tax Rate –TTR)	149	70,69 (107)	72,72 (84)	80,77 (43)

* – значення окремих індексів та рейтингів у 2017 році наведено відповідно до методики розрахунку (2016–2017, 2017–2018 р. або як за 2018 рік).

Джерело: розроблено на основі джерел [1-21]

Натомість в Україні загальна оцінка економічної свободи зросла на 3,8 пункту, що свідчить про покращення у 8 з 12 показників економічної свободи та особливо, у сфері монетарної свободи та свободи інвестицій. Україна займає останню позицію серед 44 країн регіону Європи, а її загальна оцінка нижча за регіональні та середньосвітові [4].

Індекс глобальної конкурентоспроможності – глобальне дослідження і супроводжуючий його рейтинг країн світу за показником економічної конкурентоспроможності за версією Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum) [5]. Україна піднялася на 4 позиції у 2017 році – з 85 на 81 (з 137 країн світу). Найбільш проблемними факторами, які негативно впливають на позицію країни в даному рейтингу, можна визначити інфляцію, корупцію, політичну нестабільність, рівень оподаткування та податкове законодавство. Хоча в цілому фахівці позитивно оцінюють зміни в бізнес-середовищі країни, проте вони відбуваються дуже повільно і не мають суттєвого ефекту [5].

Щорічний рейтинг глобальної конкурентоспроможності за версією Інституту розвитку менеджменту (Institute of Management Development) презентує власний рейтинг 63 країн світу за показником економічної

конкурентоспроможності [6]. На жаль, серед країн, конкурентоспроможність яких аналізується, Україна займає найнижчі позиції поряд з Аргентиною, Хорватією, Бразилією, Монголією та Венесуелою.

Американський журнал Forbes публікує щорічні рейтинги найкращих та найгірших країн для ведення бізнесу. Журнал оцінює 153 країни за 15 критеріями: право власності, ступінь впровадження інновацій, рівень оподаткування, технології, рівень корупції, свобода (особиста, торговельна та фінансова), бюрократизм і захищеність інвесторів. За підрахунками Forbes, найкращою для ведення бізнесу в 2017 році було визнано Швецію, Нову Зеландію та Гонконг. Україна займала 74-е місце зі 139-ти у 2017 році. У 2018 році список найкращих країн для ведення бізнесу очолили Великобританія, Нова Зеландія, Нідерланди, Швеція та Канада. Україна опинилася на 80 позиції, опустившись на 6 позицій. Вперше за 10 років Форбс змінив певні критерії для оцінки, припинивши враховувати показники розвитку фондового ринку, але додавши такі категорії, як «робоча сила», «інфраструктура», «розмір ринку», «якість життя» і «політичний ризик». Саме за останніми показниками Україна займає не найкращі позиції [7].

Аналізуючи показники рейтингу легкості ведення бізнесу за останні роки, слід наголосити, що з 2013 року Україна піднялася з 137 позиції до 76 (за новою методологією підрахунку серед 190 країн). Основними здобутками у створенні умов розвитку бізнесу можна назвати наступні: суттєво покращилися умови реєстрації власності – Україна змістилася з 149 на 64 позицію (сьогодні ця процедура потребує 17 днів, тоді як у 2013 році – 69), змінилися правові засади захисту прав інвесторів – країна піднялася на 47 сходинок, у сфері оподаткування піднялася з 165 до 43 позиції (кількість податкових платежів зменшилося з 28 до 5, тоді як в Європі та Центральній Азії їх кількість становить в середньому 16,5), тримає попередні позиції по забезпеченню виконання контрактів [8].

За даними Світового банку, протягом останніх років в сфері легкості започаткування ведення бізнесу Україна займала 30-е місце з 189. Країні вдалося скоротити час, необхідний для реєстрації платників податків ПДВ, був також скасований збір за реєстрацію бізнесу. Крім того, Україна піднялася зі 185-го на 128 місце за показником доступності електроенергії: на сьогодні підключення бізнесу до електромереж займає 281 день (в Європі в середньому 113). За останній рік Україна піднялася в рейтингу на 4 позиції, що дозволяє, все ж таки, зробити висновки про певне покращення умов ведення бізнесу в країні. Проте інвестори, в першу чергу, враховують реальну ситуацію в економіці країни, а не її позиції в рейтингах [8].

Всесвітній економічний форум розраховує Індекс залученості країн світу до міжнародної торгівлі раз на два роки. Так, у 2015 році оцінювались 136 країн світу. Україна займала 95 позицію, що пов'язано з низькою залученістю до світових експортно-імпорتنих операцій – лише 0,22% світової торгівлі припадає на Україну. Аналізуючи субіндекси, доцільно відмітити, що за таким критерієм, як доступ до ринку наша країна займає 80 позицію, при чому 24 позицію в доступі до національного ринку та 110 в можливості доступу до зовнішніх ринків, що підтверджує суттєву імпортозалежність України. На 95 позиції Україна за кількістю формальностей з перетину кордону, на 69 – за якістю транспортної інфраструктури та послуг щодо забезпечення зовнішньої торгівлі, за якістю операційного середовища взагалі, на 125 серед 136 країн [9].

Для визначення ризиків та можливостей при здійсненні міжнародних логістичних операцій використовують Індекс ефективності логістики (LPI), який розраховується на основі шести показників (ефективність процедур оформлення, у т.ч. митних і прикордонних; якість інфраструктури, пов'язаної з торгівлею та транспортом; простота організації постачань товарів за конкурентними цінами; якість логістичних послуг; можливість відслідковувати та відстежувати партії вантажів; своєчасність доставки у місця призначення в межах запланованого або очікуваного строку) Світовим банком кожні два роки. Якщо порівнювати позиції України у 2010 та 2016 роках, то вони суттєво покращились,

змістившись з 102 на 80 сходинку. Проте у порівнянні з 2014 роком позиції погіршилися на 19 пунктів [10], що пояснюється військовим конфліктом на Сході України та анексією Криму, які впливають на всі логістичні показники, що формують індекс.

Глобальний індекс інновацій – ґрунтовне дослідження інноваційної діяльності 127 країн та економік світу за 81 показником (включаючи фактори, які впливають на розвиток інновацій, в т.ч. політичне середовище, освіту, інфраструктуру та складність ведення бізнесу) за версією міжнародної бізнес-школи INSEAD. Україна поступово піднімається в рейтингу, з минулого року позиції покращилися на 6 пунктів, сьогодні країна на 50-й позиції [11]. Основною причиною таких позитивних змін є людський капітал, ефективно застосування якого є основною конкурентною перевагою країни [12]. Проте, на жаль, порівняно з 2016 роком позиції в рейтингу змінилися за рахунок скорочення державних витрат на освіту та науку. Основним фактором, який стримує інноваційний розвиток України є низький рівень витрат на R&D, що змушує шукати інші джерела фінансування та призводить до міграції науковців за межі України.

Індекс сприйняття корупції – глобальне дослідження країн світу за показником поширеності корупції в державному секторі (розраховується Transparency International на основі вивчення політичних та соціальних процесів в країні). Оцінюються 180 країн і територій щодо рівня корупції в державному секторі за шкалою від 0 до 100, де 0 дуже корумпована країна та 100 вільна від корупції. Цього року більш, ніж дві третини країн оцінені менше, чим 50, середній бал 43 [13]. Україна посіла 130 місце в рейтингу з 30 балами у 2017 році (у минулому році 29 балів, 131 місце зі 176 країн). Серед причин, які дозволили піднятися Україні в рейтингу, основними є: робота Антикорупційних органів (САП/НАБУ) у 2017 році, реєстрація електронних декларацій, реформа державних закупівель та обов'язкового використання системи ProZorro, реформа ринку газу, зниження рівня корупції в поліції та зменшення кількості випадків, коли представники бізнесу змушені давати хабарі [14]. Проте наявність інших проблем та неспішність їх вирішення підтверджують, що корупція залишається для бізнесу та звичайних громадян однією з головних проблем.

Індекс людського розвитку характеризує розвиток людини в 188 країнах і регіонах світу (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (UNDP). При розрахунку поєднуються зведені показники для оцінки прогресу у трьох основних сферах людського розвитку: тривалість життя та здоров'я в суспільстві – вимірюється за допомогою показника очікуваної тривалості життя при народженні, доступ до знань визначається очікуваною тривалістю навчання – кількістю років навчання, яке, як очікується, може отримати дитина з вступу до школи, якщо протягом її життя зберігаються поточні тенденції залучення населення до освіти та середньою кількістю років навчання серед людей віком

понад 25 років та достойний рівень життя (розраховується як ВНД на душу населення).

За підсумками минулого року Україна посіла 84-е місце, що на 3 пункти нижче порівняно з попереднім роком і тепер її позиція – одна з найнижчих серед країн регіону та Європи. Найбільш песимістичні результати стосуються рівня життя в країні. Хоча протягом останніх років значення ІРЛ України зросло на 5,2%, проте валовий національний дохід на сьогодні нижчий, ніж на початку 90-х років. Протягом 1990–2015 років очікувана тривалість життя при народженні зросла на 1,3 року, очікувана тривалість навчання – на 2,9 року, середня кількість років навчання – на 2,2 року, але ВНД на душу населення впав на 31,9% [15; 16]. В порівнянні з країнами зі схожими умовами розвитку бізнес-середовища, які поступово підвищують свої позиції в рейтингу, ситуація в Україні є несприятливою й досі.

Міжнародний індекс захисту права власності – комбінований показник Міжнародного Альянсу прав власності [17], який вимірює досягнення країн світу з точки зору захисту прав приватної власності за трьома основними категоріями:

- правове і політичне середовище (незалежність судової системи та неупередженість судів, верховенство закону, політична стабільність, рівень корупції);
- права на фізичну власність (захист фізичних прав власності, реєстрація власності, доступність позик);
- права на інтелектуальну власність (захист прав інтелектуальної власності, захист патентного права, рівень «піратства») [18].

У 2017 р. показник України в рейтингу ІРЛ знизився на 0,51 до 3,42 в порівнянні з попереднім роком, країна посіла 24 місце в регіоні Східної Європи та Центральної Азії та 123 місце у світі з 127 (у 2015 році країна була на 109 позиції, у 2016 р. відзначалося невелике зростання більшості показників захисту право власності в Україні, включаючи «захист прав інтелектуальної власності» та «контроль над корупцією») [18]. Однак, зниження показника «політична стабільність» призвело до того, що загальний показник залишився незмінним). Фахівці наголошують, що Україні потрібно спрямувати зусилля на зміцнення правового і політичного середовища для захисту прав на фізичну та інтелектуальну власність, оскільки саме ці питання залишаються досі не врегульованими.

Індекс екологічної ефективності – показник, що розраховується Єльсинським і Колумбійським університетами у співпраці з Всесвітнім економічним форумом із супроводжуючим його рейтингом країн світу, позиції в якому розподілені на підставі Індексу, що відображає досягнення країн у сфері управління природними ресурсами та їх раціонального використання.

Дослідження в цьому році підготовлено із застосуванням зміненої методології формування Індексу, що робить неможливим співставлення рейтингових показників з минулими роками. Даний індекс включає оцінку стану навколишнього середовища та життєздатність екосистем 180 країн світу. У цьому році лідером за рівнем екологічної ефективності визнано Швейцарію [19].

Україна в рейтингу посіла 109 сходинку з 180 (52,87 бали) і опинилась між Туреччиною (108) та Гватемалою (110). Найгірше значення отримав показник, який оцінює втрати лісового покриву (14,08). Крім того, ряд показників оцінено менше, ніж на 50 балів – біорізноманіття та середовище проживання, ліси, зміни клімату та проживання, забруднення повітря, що свідчить про негативні тенденції в екологічній складовій бізнес-середовища України [19; 20].

В рейтингу податкового навантаження Україна піднялася на 43 позицію з 190 країн в порівнянні з 84 місцем у 2017 році (поліпшивши свої позиції майже вдвічі – на 41 відсотковий пункт). На думку фахівців, найбільше вплинуло на поліпшення позицій в рейтингу зниження єдиного соціального внеску.

Загальне податкове навантаження в Україні оцінено в 37,8%, в ЄС – 40,5%, при значенні загально світового показника 39,6%. Сьогодні в Україні п'ять податків, при середньому показнику в світі – 24, в ЄС – 12. Україна суттєво поступається іншим країнам у вимогах і правилах заповнення податкової звітності [21].

Висновки. Таким чином, дослідження ключових показників та позицій України в глобальних рейтингах дозволяє зробити висновки про сучасний стан розвитку середовища бізнесу, а саме: погіршення показників залученості до глобальних процесів, що пов'язано з повільністю трансформаційних процесів в політико-правовому середовищі та негативно впливає як на економічну, так і на соціальну сфери; низькі позиції у рейтингу за рівнем економічної свободи як на регіональному, так і світовому рівнях; найбільш проблемними факторами, які негативно впливають на позиції України в рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності, є інфляція, корупція, політична нестабільність, рівень оподаткування та податкове законодавство. Зміни в бізнес-середовищі відбуваються дуже повільно і не мають суттєвого ефекту; не найкращі позиції країни для ведення бізнесу за такими складовими, як «робоча сила», «інфраструктура», «розмір ринку», «якість життя» і «політичний ризик»; за показником рейтингу легкості ведення бізнесу Україна піднялася в рейтингу за рахунок покращення умов реєстрації власності, змін правових засад захисту прав інвесторів, позитивних змін у сфері оподаткування (скорочення часу, необхідного для реєстрації платників податків ПДВ, скасування збору за реєстрацію бізнесу) та забезпеченні виконання контрактів; за індексом залученості країн світу до міжнародної торгівлі Україна займає 95 позицію з 136, що пов'язано з низькою залученістю до світових експортно-імпорتنих операцій; незважаючи на позитивні зрушення в рейтингу за індексом ефективності логістики, основні проблеми залишаються актуальними й до сьогодні – стан доріг, процедури перетину кордону та митного оформлення, неможливість доставки на Схід України та в Крим; у рейтингу глобального індексу інновацій позиції України покращилися, проте виключно за рахунок скорочення державних витрат на освіту та науку та R&D, що змушує шукати інші дже-

рела фінансування та призводить до міграції науковців за межі України; за індексом сприйняття корупції Україна посіла 130 місце в рейтингу з 180 країн і територій, що підтверджує, що корупція залишається для бізнесу та звичайних громадян однією з головних проблем; не зважаючи на покращення позицій в рейтингу Індексу людського розвитку, в порівнянні з країнами зі схожими умовами розвитку бізнес-середовища, в Україні

ситуація є несприятливою й досі, потенціал суспільства не використовується належним чином, на 123 позиції з 127 країна знаходиться у рейтингу за Міжнародним індексом захисту права власності, що свідчить про значні проблеми, як і в рейтингу за індексом екологічної ефективності; в рейтингу податкового навантаження Україна піднялася на 43 позицію з 190 країн за рахунок зниження єдиного соціального внеску.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Eidgenössische Technische Hochschule Zürich [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>.
2. Офіційний сайт The Heritage Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heritage.org/international-economies/commentary/2018-index-economic-freedom>.
3. Офіційний сайт ІАА Центр гуманітарних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/2016/02/01/7293>.
4. Офіційний сайт The Heritage Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine>.
5. Офіційний сайт World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index/>.
6. Офіційний сайт International Institute for Management Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imd.org/>.
7. Forbes опублікував рейтинг найкращих країн для ведення бізнесу в 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/417414/forbes-opublikuvav-rejtyng-najkrashhyh-krayin-dlya-vedennya-biznesu-v-2018-rotsi>.
8. Україна піднялася в рейтингу Doing Business до 80-ї позиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-pidnyalasya-v-reytingu-doing-business-do-80-yi-poziciji-222687_.html.
9. Офіційний сайт World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-enabling-trade-report-2016/economy-profiles/#economy=UKR>.
10. Офіційний сайт The World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lpi.worldbank.org/>.
11. Офіційний сайт Cornell INSEAD WIPO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/>.
12. Хоменко О. Україна піднялася на 6 позицій у Глобальному інноваційному індексі / О. Хоменко. – 15.06.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uifuture.org/uk/post/ukraina-pidnalasa-na-6-pozicij-u-globalnomu-innovacijnomu-indeksi_305.
13. Офіційний сайт Transparency International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017.
14. Офіційний сайт Transparency International Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2017/>.
15. Чела Б. Індекс людського розвитку: Україна падає, що робити / Б. Чела. – 13.04.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/04/13/623821/>.
16. Україна опустилася на 3 пункти в рейтингу ООН за Індексом людського розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/other/1850374-ukrajina-opustilasya-na-3-punkti-v-reytingu-onn-za-indeksom-lyudskogo-rozvitku.html>.
17. Офіційний сайт Property Rights Alliance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internationalpropertyrightsindex.org/>.
18. Андрощук Г. Міжнародний індекс захисту прав власності: місце України / Г. Андрощук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pressreader.com/ukraine/yurydychna-gazeta/20180116/281831464139708>.
19. Офіційний сайт Yale University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://epi.envirocenter.yale.edu/>.
20. Позиції України в рейтингу екологічної ефективності у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciji-ukrayiny-v-reytingu-ekologichnoyi-efektyvnosti-u-2018-roci>.
21. Україна вдвічі покращила позицію в рейтингу оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/business/ukraina-vdvoe-uluchshila-mesto-v-reytinge-nalogooblozheniya-1092015.html>.

КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ РАЗВИТИЯ СРЕДЫ БИЗНЕС-ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена анализу ключевых показателей развития современной среды бизнес-деятельности в Украине на основе исследования динамики ее позиций в ключевых глобальных рейтингах международных организаций и обобщения факторов, определяющих такие трансформации. Подробно проанализирована динамика индикаторов развития основных составляющих бизнес-среды Украины, определены причины падения позиций в рейтингах и обозначены необходимые меры по улучшению национального бизнес-климата. Результаты позволяют спрогнозировать потенциальные изменения для определения стратегий развития компаний в глобальной среде бизнес-деятельности.

Ключевые слова: глобальные трансформации среды бизнес-деятельности, показатели развития среды бизнес-деятельности, рейтинги международных организаций.

KEY INDEXES OF BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT IN UKRAINE

The article is devoted to the analysis of key indicators of the business environment development in Ukraine based on the study of the dynamics of its positions in key global ratings created by international organizations and to the summarizing the factors that determine such transformations. The dynamics of the main indicators of the Ukrainian business environment development is analyzed in depth, the reasons for ratings falling positions and the necessary measures for improving the national business climate are determined. The results allow to predict potential changes and to determine the strategies for companies development in the global business environment.

Key words: business environment global transformations, indicators of business environment development, international organizations' ratings.

УДК 320.322

Сідоров В.І.

кандидат економічних наук, професор,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Савін Р.С.

аспірант,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ АГРОХОЛДИНГІВ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Виконано теоретико-логічний аналіз дослідження перспектив розвитку агрохолдингів у системі світового інвестування. З урахуванням стратегічних напрямів розвитку національних економік та світового господарства сформовано послідовність етапів, які доцільно застосовувати для аналізу проблем та перспектив розвитку агрохолдингів на регіональному та міжрегіональному рівнях. Розроблено методичний підхід перспектив розвитку агрохолдингів у системі світового інвестування на основі чотирьох етапів дослідження. В процесі розглянутого вище алгоритму дослідження пропонується застосування комбінованого підходу з використанням багатofакторних методів дослідження. Сформовано алгоритм оцінювання рівня діяльності агрохолдингів на основі економетричних методів, який дозволяє скласти рейтинг впливу відповідних показників на глобальні процеси діяльності агрохолдингів та виявити найбільш важливі з них, за допомогою яких формують стратегії їх розвитку.

Ключові слова: методичний підхід, агрохолдинг, інвестування, світогосподарські процеси, етапи дослідження, прогнозування, перспективи розвитку, кластерний аналіз, факторний аналіз.

Постановка проблеми. Світогосподарські процеси є динамічною підсистемою функціонування глобальної економіки зі складною структурною організацією,

яка відображує міжнародну діяльність держав та інвестиційних процесів у всіх сферах людської діяльності. Вони характеризуються наявністю галузевого та гео-